

**DENETİM RAPORLARININ YAYINLANMA SÜRESİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER BİST
100 ENDEKSİNDE YER ALAN ŞİRKETLER ÜZERİNE AMPRİK BİR UYGULAMA
AMPRIC APPLICATION ON THE COMPANIES IN THE BİST 100 INDEX INDICATING THE
FACTORS EFFECTING THE PUBLISHING PERIOD OF AUDIT REPORTS**

Yrd.Doç.Dr. Murat KARAHAN

Gaziantep Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü, karahan@gantep.edu.tr, Gaziantep/Türkiye

ÖZ

Karar mekanizmalarının karar almasında onlara en büyük yardımı sağlayan veri kaynaklarından birisi finansal bilgilerin yayınlandığı denetim raporlarıdır. Bu bilgilerin yayınlandığı finansal raporlar karar alma da daha rasyonel davranılmasına yardımcı olur. Bu yüzden bu raporların yayınlanma süreleri de son derece önem arz etmektedir. Bu raporların yayınlanma süreleri de denetim süreleri ile doğru orantılı olmaktadır. Denetim süresinin uzunluğu veya kısalığına etki eden birçok faktör bulunmaktadır. Bu çalışmanın amacı 2010-2016 yılları arasında hisseleri BİST 100 Endeksinde işlem gören ve çeşitli sektörlerde faaliyet gösteren şirketlerin denetim sürelerine etki eden etmenlerin tespit edilmesidir. Çalışmada panel veri analizi yöntemi kullanılmıştır. Denetim süresine etki eden faktörlerle ilgili yapılan araştırmalar sonucunda tespit edilen bağımsız değişkenler şunlardır; yönetim kurulunun bağımsızlığı, yönetim kurulundaki bağımsız üye sayısı, denetim komitesinin üye sayısı, toplam aktifleri, kaldıraç oranı, likidite oranı, denetçi görüşü ve kar zarar bilgisi ve denetimi yapan denetim kuruluşunun literatürde kabul edilen dört büyük denetim kuruluşu arasında yer alma veya almama durumu gibi faktörlerden oluşmaktadır. Bağımlı değişken ise denetim raporunun yayınlanma süresidir. Yapılan analizler sonucunda denetim raporlarının yayınlanma süresine en çok etki eden değişken kaldıraç oranıdır. Daha sonra ise aktif toplamı, likidite oranı ve karlılık haberlerinin etkili olduğu tespit edilmiştir. Analizlerin detaylı sonuçları uygulama kısmında yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Denetimi, Denetim Süresi, Finansal Tablolar, Rasyolar

ABSTRACT

One of the data sources that provides the greatest help to decision-makers in their decision making is the audit reports on which financial information is published. The financial reports on which this information is published help to make decision making more rational. Therefore, the publication periods of these reports are also extremely important. The publication periods of these reports are directly proportional to the audit duration. There are many factors that affect the length or the shortness of the inspection period. The purpose of this study is to determine the factors affecting the audit periods of companies operating in various sectors, whose shares are traded in BIST 100 Index between 2010-2016. Panel data analysis method was used in the study. Independent variables determined as a result of the investigations related to the factors affecting the audit period are; factors such as the independence of the board of directors, the number of independent members in the board of directors, the number of members of the audit committee, the total assets, the leverage ratio, the liquidity ratio, the auditor's opinion and the information on profitability and whether the auditing firm has been included in the literature it is formed. The dependent variable is the period of publication of the audit report. As a result of the analyzes made, it is the variable leverage rate that has the most effect on the duration of the audit reports. Later, it was determined that the aggregate of assets, liquidity ratio and profitability were influential. The detailed results of the analyzes are included in the application part

Key Words: Accounting Audit, Audit Period, Financial Tables, Ratios

1. GİRİŞ

Finansal tabloların yayınlanmasında zamanlılık hem ulusal hem de uluslararası standartlarda son derece önemli bir kavramdır. Finansal karar alıcıların rasyonel karar vermelerinde bu raporların yayınlanma zamanı son derece önemlidir. Zamanında yayınlanmayan bilgiler kullanıcılar açısından önemini kaybetmektedir. Yönetimin kurulunun hazırladığı finansal bilgilerin yer aldığı tabloların zamanında yayınlanmaması asimetrik bilgilerin var olduğunu ve yatırımcıların yatırım kararlarında belirsizlik koşullarında artış olduğunu göstermektedir. Bu ortam ise yatırım yapanlarının sermaye piyasasına olan güveninin sarsılmasına neden olmaktadır (Mohamad Nor vd. 2010).

İşletmelerin, finansal kaynak olarak özkaynak tercih etmeleri denetim süresine etki eden kaldıraç oranlarına etki etmektedir (Alsu, 2017:310).

Yayınlanan finansal raporların zamanında yayınlanması piyasa ortaya çıkabilecek azalmasını sağlayarak yatırımcılara daha doğru karar verme konusunda yardımcı olmaktadır (Ashton vd. 1987). Bu sebepler nedeniyle zamanlilik kavramı yöneticiler, yatırımcılar, meslek elemanları, yasala otoriteler açısından son derece önemli olmaktadır. Ayrıca zamanında yayınlanan denetim raporları da finansal tablolarda yer alan finansal bilgilerin kalitesini gösteren bir unsurdur. Finansal tabloların yayınlanma süresi uzadıkça yayınlan finansal bilgilerin kalitesinin azaldığı da kabul edilmektedir.

Denetim süresinin uzunluğu ile ifade edilen hesap döneminin bitişi ile denetim raporunun yayınlanması arasında geçen süredir(Ashton vd. 1993:1).

Türkiye’de sermaye piyasası kurumu yatırımcıları korumak için 2003 yılında sermaye piyasasının muhasebe standartları başlıklı bir tebliği yayınlamıştır. Bu tebliğe göre konsolide finansal tablo hazırlama yükümlülüğü bulunmayanlar hesap döneminin bitimini izleyen 10 hafta içerisinde konsolide finansal tablo hazırlama yükümlülüğü bulunan işletmeler ise hesap döneminin bitiminden itibaren 14 hafta içerisinde ilgili raporları kurula ve borsaya bildirmekle yükümlü tutulmuştur. Ancak günümüz koşullarında bu rapor ve tabloların mümkün olduğunca çabuk ve hızlı bir biçimde yayınlanması finansal tablolardan yararlananlar için oldukça önemli hale gelmiştir.

Yapılan araştırmalar neticesinde finansal tabloların yayınlanma zamanını etkileyen en önemli etkenin denetim süresi olduğu tespit edilmiştir (Owusu vd. 2012). Türkiye’de bu konuda yapılan çalışmaları incelediğimizde denetim raporunun yayınlama zamanına etki eden etmenlerin tespit edilmesi ile ilgili yapılan çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmüştür. Denetim süresine etki eden etmenlerin doğru belirlenmesi denetim süresinin kısaltılması konusunda karar verecek olan otoritelerin bu konuda alması gereken tedbirlerin neler olduğunu belirlemesi konusunda onlara faydalı bilgiler sağlayacaktır. Bu konun diğer tarafı olan finansal tablo kullanıcılar açısından ise bu etkenlerin bilinmesi yapılan Manipülatif işlemlerden ve asimetrik bilgi problemlerinden korunmalarına yardımcı olacaktır.

Bu sebeple ortaya koyduğumuz bu çalışmada yapılan araştırmalar doğrultusunda denetim süresine etki eden etmenler belirlenmiş ve buradan hareketle hisseleri BİST 100 endeksinde işlem gören çeşitli sektörlerden şirketlerin 2010-2016 yıllarına ait verileri kullanılarak bu etmenlerin bu şirketlerin denetim raporlarının yayınlanma sürelerine etkisi ampirik olarak araştırılmıştır. Takip eden bölümlerde ise bu konuda yapılan araştırmalara değinilerek literatür taraması yapılmıştır. Daha sonra çalışmada kullanılan metot ve ampirik bulgular hakkında bilgi verilmiştir. En son olarak da ampirik bulgulara göre bir sonuç kısmı yazılarak çalışmamız tamamlanmıştır.

2. LİTERATÜR

Çalışmamızın bu kısmında yerli ve yabancı kaynaklarda bu konu ile ilgili olarak yapılmış çalışmaların kısa özetlerine yer verilmiştir.

Literatürde yapılan çalışmaları incelediğimizde denetim raporunun yayınlanma süresini etkileye faktörlerin genel olarak üç grupta toplandığını görmekteyiz. Bunlar denetim şirketi ile ilgili faktörler, şirket ile ilgili faktörler ve çevreden kaynaklanan faktörlerdir.

Denetim süresini etkileyen şirketle alakalı bazı faktörlerden bahsetmek gerekirse bunlar;

İşletmenin büyüklüğü; şirketler büyüdükçe yapılan işlerin hem sayısı hem de zorluk derecesi artacağı için bu durum doğal olarak denetim süresini etkilemektedir. Bunun sonucunda ise denetim raporlarının yayınlanma süresi uzamaktadır.

Ashton vd. (1987) yılında yaptıkları çalışmalarında şirketlerin büyüklüğü ile denetim süresinin arasında bir ilişki olup olmadığını araştırmışlar ve bu iki değişken arasında pozitif ilişki bulmuşlar.

Yacoob ve Che-Ahmad (2012) yılında yaptıkları çalışmada yine şirket büyüklüğü ile denetim süresi arasında bir ilişki olup olmadığını araştırmışlar ve bu yazarlarda şirket büyüklüğü ile denetim süresi arasında pozitif yönde bir ilişki bulmuşlardır. Fakat şirket büyüklüğünün ise etkin bir iç kontrol sisteminin olması durumunda denetim süresini kısalttığını tespit da tespit edilmiştir. Ayrıca büyük şirketlerin yatırımcıların göz hapsinde olmaları bu işletmelerin finansal raporlarını daha çabuk yayınlaması konusunda onları teşvik etmektedir bu durum denetim süresini kısaltmakta ve bunun sonucunda da denetim raporları daha kısa sürede yayınlanmaktadır.

Mohammed vd. (2010) yılında yaptıkları çalışmalarında şirket büyüklüğü ile denetim süresi arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Yapılan çalışma sonucunda şirket büyüklüğü ile denetim süresinin uzunluğu arasında negatif bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir.

Denetim süresinin uzunluğunu yada kısalığını etkileyen işletme ile alakalı bir diğer faktör ise şirketin kaldıraç oranının yüksekliğidir.

Ishak vd. (2010) yılında yaptıkları çalışmalarında borçlanma yani kaldıraç oranı ile denetim süresi arasında doğrusal bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Yani kaldıraç oranı arttıkça denetim süresinin de arttığını tespit etmişlerdir.

Khasharmeh ve Aljifri (2010) yılında Bahrain de yaptığı çalışmada kredi verenler tarafından takipte olan şirketleri incelemişlerdir. Ve bu şirketlerin takipte olmasının denetim raporlarının yayınlanma süresini kısalttığını tespit etmişlerdir. Yani denetim süresi ile kaldıraç oranı arasında negatif bir ilişki tespit etmişlerdir.

İşletmenin borçlarını ifa edebilme kapasitesi olan likidite durumu da denetim süresini etkileyen işletme ile alakalı faktörler arasında yer almaktadır. Kredi verenlerin kredi verirken dikkat ettiği en önemli faktörlerden birisi işletmenin likidite oranlarıdır. Likidite oranlarından en çok kullanılan ve şirketler tarafından en çok bilinen oran ise cari orandır. Cari oranın yüksek olması şirketin likidite durumunun yüksek olduğunu gösterir. Bu da şirketin piyasada finansal açıdan olumlu bir itibar kazanmasını sağlar. Bu oranı yüksek olan şirketler finansal bilgilerinin bir an önce yayınlama eğilimindedir ki bunu yapmalarının nedeni yatırımcılara ve kredi kuruluşlarına her şeyin yolunda olduğunu göstermek istemelerinden kaynaklanmaktadır.

Ghanem ve Hegazy (2011) yılında yaptığı çalışmasında cari oranla denetim süresi arasındaki ilişkiyi incelemişler. Ve bu oranla denetim süresi arasında negatif bir ilişkinin bulunduğunu tespit etmişler.

İşletmelerin kar ve zarar haberleri de denetim süresinin uzunluğu veya kısalığını etkileyen işletme düzeyinde faktörler arasında yer almaktadır. Bu konuda yapılan çalışmalar incelendiğinde zarar da olan işletmelerin bu durumu duyurmak istememesi nedeniyle finansal tablolarını daha geç yayınladığını göstermektedir.

Yaacob & Che-Ahmad (2012) yılında yaptıkları çalışmalarında kar ve zarar haberlerinin denetim süresine etkisini incelemişlerdir. Ve zarar durumunda finansal tabloların daha geç yayımlandığını bunun sonucunda denetim raporlarının yayınlanma süresinin uzadığını tespit etmişlerdir.

Denetim süresine etki eden işletme ile alakalı bir diğer faktör ise denetçinin denetim raporunda belirttiği denetçi görüşüdür. Bu konu ile alakalı olarak yapılan çalışmalarda olumlu denetim görüşünde kaymaların olması durumunda daha uzun denetim süresine ihtiyaç olduğu tespit edilmiştir.

Lee, Mande & Son (2008) yılında yaptığı çalışmada denetim raporunda belirsizlik arttıkça denetimin süresinin uzadığını belirsizlik azaldıkça denetim süresinin kısalacağını tespit etmişlerdir. Yine yaptıkları çalışmada 1 Ocak -31 Aralık tarihleri arasında yer alan yoğun bir döneme denk gelmesi de denetim süresine uzamasına neden olan bir diğer faktör olarak tespit edilmiştir.

Denetim süresi ile ilgili bir diğer faktörde kurumsal yönetim ilkelerinin işletme tarafından uygulanıp uygulanmadığıdır. Yani şirketin kurumsal bir şirket olup olmaması ile ilgilidir. Kurumsal yönetim uygulamalarının yapıldığı bir şirkette genel olarak finansal tablolarının önemli ölçüde güvenilir olduğu kabul edilmektedir. Bu da denetim süresinin kısalmasını sağlayarak denetim raporunun daha çabuk yayınlanmasını sağlar. Bu konuda yapılan çalışmalara batımızda;

Carslaw ve Kaplan (1991) ın yaptığı çalışmada kurumsal yönetim ilkelerinden olan sahiplik yapısının denetim riski üzerindeki etkisine bakılarak bunun denetim süresi ile ilişkisi olup olmadığı incelenmiştir. bu çalışmaya göre işletme sahiplerinin işletmeyi kontrol etmesi ile yöneticilerin işletmeyi kontrol etmesi karşılaştırılmış ve bunun denetim süresine etkisi incelenmiştir. ve çalışmaya göre yöneticilerin kontrol ettiği işletmelerin denetim süresinin daha kısa olduğu tespit edilmiştir. Yine araştırmacıların yaptığı araştırmaya göre yurt dışı bir ortağın da olması durumunda da denetim süresinin kısalacağını tespit etmişlerdir.

Sidek ve Rashid (2010) yılında yaptıkları çalışmaya göre şirketlerin sahiplik yapısında bir yoğunlaşma olması denetim süresinin kısalmasını sağlamaktadır. Bunun sebebi ise şirketlerin finansal tablolarını etkileyecek hakim ortak sayısının azalmasıdır. Yine ortak sayısı arttıkça da finansal tablolara ulaşmak isteyen birey sayısı da artmasına neden olacak bu da doğal olarak denetim şirketinin denetim raporunu daha çabuk yayınlanmasına etki edecektir.

Mohammed-Nor, Shaife ,Wan- Hussin (2010) yazarların yaptığı çalışmada denetim komitesinin büyüklüğü, etkinliği, bağımsızlığı ile denetim süresi arasında bir ilişki olup olmadığını incelemişlerdir. Burada elde

ettikleri sonuçlara göre büyük, etkin ve bağımsız denetim komitelerinin bulunduğu şirketlerde denetim riski azalacağı için denetim süresi de kısaltmakta ve bunun sonucunda denetim raporları daha çabuk yayınlanmaktadır. Yani denetim komitesi etkinliği ile denetim süresi pozitif yönde etkilemektedir.

Afify (2009) yılında yaptığı çalışmada Mısır da kurumsal yönetim ilkelerini benimsemiş şirketlerin denetim sürelerini incelemiştir. Ve yaptığı çalışma sonucunda şirketlerde yönetimde görev almayan yönetim kurulu üye sayısı artıkça denetim süresinin kısaltıldığını tespit etmiştir.

Shukeri ve İslam (2012) yılında yaptığı çalışmada denetim komitesinin etkinliği ile denetim raporlarının yayınlanma süresi arasında bir bağlantı olup olmadığını incelemiştir. Ve denetim komitesinin etkinliği ile ilgili olarak denetim komitesinin büyüklüğü, toplantı yapma sıklığı, denetici türü, denetim görüşü, şirketin aktif ve pasif toplamı ile denetim raporlarının yayınlanma süresi arasında pozitif bir ilişki bulunduğunu tespit etmişlerdir.

Apadore ve Noor (2013), yılında gerçekleştirdiği çalışmalarında şirketlerde kurumsal yönetim uygulamalarının varlığı, yönetimde bağımsız üye sayısının çokluğu, sahiplik yoğunlaşması, denetim komitesinin bağımsızlığı ile denetim raporlarının yayınlanma süresi arasında bir ilişki olup olmadığını incelemiştir. Ve şu sonuçları elde etmişler; denetim komitesinin büyüklüğünün sahiplik yoğunluğunu artırdığını bununda denetim raporunun yayınlanma süresini uzattığını tespit etmişlerdir. Bununla beraber diğer değişkenler ile denetim raporunun yayınlanma süresi arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir.

Denetim süresine etki eden denetim şirketiyle ilgili alakalı unsurlarla ilgili olarak literatüre baktığımızda denetim şirketleri türü denetçiler konularına odaklanılmıştır. Denetim şirketlerinin türü ile ilgili olarak dünyada dört büyükler olarak kabul gören denetim şirketlerinin içinde yer alıp almadığına bakmışlardır. Dört büyükler olarak kabul edilen denetim firmaları ise şunlardır;

- ✓ Pricewaterhouse Coopers
- ✓ Deloitte
- ✓ Ernst & Young
- ✓ KPMG

Bu dört büyük denetim şirketinin kurumsal olması, şirket büyüklüklerinin diğer firmalara kıyasla daha fazla olması denetim faaliyetlerini daha esnek ve daha çabuk yerine getirmelerini sağlayan en önemli unsurlardandır.

Charslaw ve Kaplan, 1991 yılında yaptıkları çalışmada denetim şirketinin dört büyükler arasında yer almasının denetim süresine etkisini inceledikleri çalışmada dört büyük denetim firmasında yer almanın denetim süresini önemli ölçüde kısalttığını tespit etmişlerdir.

Leventis vd. 2005 yılında yaptıkları çalışmada diğer denetim firmaları ile dört büyükler arasında yer alan denetim firmalarının denetim sürelerini karşılaştırmışlardır. Çalışmadan elde ettikleri sonuçlara göre diğerlerine kıyasla dört büyüklerde yer alan firmaların denetimin tamamlanma süresi ile ilgili planlarında sapmaların olmadığını yada diğerlerine kıyasla daha az olduğunu tespit etmişlerdir. Bunun en önemli nedenlerinden biri ise bu şirketlerin kurumsal yapısının yüksek olması çalışan sayısının çok olması gibi sebeplerdir.

Ghanem ve Hegazy, 2011 yılında yaptıkları çalışmada denetimde kullanılan teknolojinin denetim süresine etkisini incelemiştir. Bu çalışmaya göre denetimde kullanılan teknolojiye ile denetim süresi arasında negatif bir ilişki bulunduğunu tespit etmişlerdir.

Schwartz ve Soo 1996 yılında yaptıkları çalışmada denetim süresi ile denetçi değişimi arasında ki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmadan elde ettikleri sonuçlara göre denetçi değişiminin denetimde planında sapmalara sebebiyet verdiğini ve bunun sonucunda ise denetim süresinin uzadığını tespit etmişlerdir. Yani denetici değişimi ile denetim süresi arasında olumsuz bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir.

Denetim süresine dolayısıyla denetim raporlarının yayınlanma süresine etki eden bir diğer unsur ise çevresel faktörlerdir. Bu faktörlere kısaca değinmek gerekirse SPK, devlet vs. gibi düzenleyici otoritelerin baskısı ve işletmenin içerisinde yer aldığı endüstri gibi faktörleri sayabiliriz.

Ponte, vd. 2008 yılında yaptıkları çalışmada denetim süresini etkileyen çevresel faktörler ile denetim süresinin uzunluğu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma sonucunda finans ve enerji sektöründe yer alan şirketler düzenleyici otoritelerin baskısı daha fazla olduğundan bu sektörlerde faaliyet gösteren şirketlerin denetim

süresinin daha kısa olduğu bunun doğal bir sonucu olarak da denetim raporlarının daha kısa sürede yayınlandığını tespit etmişlerdir.

Al- Ajmi 2008 yılında yaptığı çalışmada düzenleyici otoritelerinin denetiminin denetim süresine etkisini araştırmışlardır. Çalışma sonuçlarına göre denetim altındaki şirketlerin denetim raporlarını daha kısa sürede yayınladığını tespit etmişlerdir.

Yapılan araştırmalar neticesinde şirketlerin faaliyet gösterdiği sektörlerinde denetim süresini etkilediği önemli bir husustur. Yine literatürde de bu konu da bazı çalışmalar vardır. Bunlar; Jaggi ve Tsui 2012 yılında yaptıkları çalışmada sanayi şirketlerinin denetim sürelerini incelemişlerdir. Çalışma sonucunda bu sektörün denetim sürelerinin daha uzun sürdüğünü tespit etmişlerdir.

Bamber, vd. 1993 yılında yaptıkları çalışmada finans sektöründe yer alan kuruluşları incelemişlerdir. Bu sektörün denetim sürelerinin diğer sektörlerle göre daha kısa olduğu sonucunu elde etmişlerdir. Bunun en önemli sebebi ise düzenleyici otorite baskısıdır.

Yukarıda yer alan çalışmaların tamamı yabancıların yaptığı çalışmalardır. Yerli literatüre baktığımızda bu konuda yapılmış çalışma sayısının çok az olduğu görülmüştür. Bu çalışmalardan bazıları ise şunlardır;

Türel 2010 yılında yaptığı çalışmasında çeşitli faktörlerin denetim süresine etkisini incelemişler. Türkiye de BİST de yer alan finansal olmayan şirketlerin finansal tablolarının verilerini kullanmışlardır. Burada kullandığı değişkenler ise şirket büyüklüğü, şirketin kar veya zarar durumu, denetçi tipi, denetçi görüşü ve şirketin içerisinde bulunduğu sektör bağımsız değişken olarak incelenirken denetim süresinin uzunluğu ise bağımlı değişken olarak incelenmiştir.

Aktaş ve Kargın 2011 yılında yaptığı çalışmada yine BİST de yer alan şirketlerin finansal raporlarının yayınlanma süresi ile şirketin faaliyet gösterdiği endüstri, raporlama tipi ve şirketin kar zarar durumu ile bir ilişkisinin olup olmadığını araştırmışlardır.

Ertan, Yücel ve Saraç 2013 yılında yaptıkları çalışmada BİST de yer alan ve konsolide finansal tablo hazırlaması gereken şirketlerin denetim süresine etki eden faktörlerin neler olduğunu araştırmışlardır.

Özkan vd. 2013 yılında yaptıkları çalışmada denetim raporlarının yayınlanma tarihleri ile bu tarihlere etki eden bağımsız denetim firmasının dört büyükler içerisinde yer alması, şirketin faaliyette bulunduğu sektör ve finansal performansın ilişkisini incelemiştir.

3. ÇALIŞMANIN AMACI VE KAPSAMI

Bu çalışmamızda amaç Türkiye de denetim raporlarının yayınlanma süresini etkileyen faktörlerin neler olduğunu tespit etmektir. Bu amaçla hisseleri BİST 100 endeksinde işlem gören çeşitli sektörlerde faaliyet gösteren 23 farklı şirketin KAP (Kamuyu aydınlatma platformu) da yayınlanan şirketlerin finansal tabloları, finansal tablo dipnotları, faaliyet raporları denetim raporları ve şirketler hakkındaki genel bilgilerin olduğu kısımda yer alan veriler kullanılmıştır. Şirketlerin listesini gösteren tablo ise aşağı da tablo 1 de yer almak çalışmamızın dönemi ise 2010-2016 yıllarını kapsamaktadır. Yapılan araştırmamızda kullandığımız bağımlı değişkenimiz denetim raporlarının yayınlanma süresi uzunluğudur. Bağımsız değişkenler ise yönetim kurulunda yer alan bağımsız üye sayısı, denetim komitesinin üye sayısı, şirketin aktif toplamı, kaldıraç oranı, likidite oranları, denetçi görüşü, şirketin büyüklüğü, kar zarar durum bilgileri, denetim firmasının dört büyük denetim firması içinde yer alıp almama durumu gibi bilgilerden oluşmaktadır. Çalışmanın analiz aşaması ise excel ve eviews paket programı kullanılarak yapılmıştır.

4. ÇALIŞMADA KULLANILAN MODELLER VE HİPOTEZLER

Çalışmada kullanılan hipotezler literatür taraması sonucunda yapılan çalışmaların sonuçları dikkate alınarak geliştirilmiştir. Bu hipotezlerde literatür taramasında denetim sürecine etki eden faktörler tespit edilerek ulaşılmıştır. Tespit edilen bağımsız değişkenler kullanılarak geliştirilen hipotezler ise şu şekildedir;

H1: Yönetim kurulunda yer alan bağımsız üye sayısı ile denetim raporunun yayınlanma süresi arasında ters yönlü bir ilişki vardır.

Yönetim kurulunda bağımsız üye sayısı arttıkça denetim raporlarının yayınlanma sürelerinin kısaldığı ifade edilmektedir.

H2: Kaldıraç oranı ile denetim raporlarının yayınlanma süresi arasında doğrusal bir ilişki vardır. Yani kaldıraç oranı yükseldikçe şirketin denetim süresi de uzamaktadır. Bunun sonucunda da denetim raporları daha geç yayınlanmaktadır.

H3: Likidite oranları ile denetim raporlarının yayınlanma süresi arasında ters yönlü bir ilişki vardır.

Şirketlerin borç ödeme kapasitesini göstergesi olan bu oran ile denetim süresi arasında ters yönlü bir ilişki vardır. Çünkü kredi verenler bu oranın yüksek olmasını istemektedir. Ve kredi verirken likidite oranlarının yüksek olmasına dikkat etmektedir. Bu yüzden şirketler kredi kuruluşlarına iyi haberleri daha çabuk vermek için denetim raporlarını daha çabuk yayınlamaktadır.

H4: İşletmelerin karlılık haberleri denetim raporlarını yayınlama süreleri arasında ters yönlü bir ilişki vardır.

Yani şirketler zarar ettiklerinde bunu daha geç duyurmak isterken kar haberlerini ise daha çabuk duyurmak istemektedirler. Bundan dolayı kar arttıkça denetim raporlarının yayınlanma süresi kısalmaktadır.

H5: Olumlu denetçi görüşü ile denetim raporunun yayınlanma süresi ters yönlü bir ilişki vardır.

Denetim şirketi çeşitli belirsizlik ve risklerin olduğu ortamda bu riskleri daha rahat tespit etmek ve olumlu görüşü daha doğru bir biçimde vermek için denetim süresini daha uzun tutmaktadır.

H6: Denetim firmasının dört büyükler denilen denetim firmalarının içinde yer alması ile denetim raporunun yayınlanma süresi arasında ters yönlü bir ilişki vardır.

Denetim şirketinin dört büyük denetim şirketi içinde yer alması denetim raporlarının süresini kısaltan önemli bir unsur olarak literatürde yer almaktadır. Bunun nedeni ise dört büyük denetim firmasında kurumsallaşmanın son derece yüksek olması ve çalışmalarını daha hızlı ve esnek yapmalardan kaynaklanmaktadır.

H7: Aktif toplamı ile denetim raporlarının yayınlanma süresi arasında ters yönlü bir ilişki vardır.

Tablo 1: Çalışmada Yer Alan BİST 100 Endeksinde Çeşitli Sektörlerde Faaliyet Gösteren Şirketlere İlişkin Bilgiler

Sıra no	BİST Kodu	Şirket Adı	İşlem Gördüğü Pazar
1	ANACM	Anadolu Cam San. A.Ş	Yıldız Pazar
2	AFYON	Afyon Çimento A.Ş	Yıldız Pazar
3	ALKIM	Alkım alkali kimya A.Ş	Yıldız Pazar
4	ARCLK	Arçelik A.Ş	Yıldız Pazar
5	AYGAZ	Aygaz A.Ş.	Yıldız Pazar
6	BAGFS	Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş	Yıldız Pazar
7	BANVT	Banvit Vitaminli Yem San Aş	Yıldız Pazar
8	BRISA	Bridge stone Sabancı Lastik San Ve Tic A.Ş	Yıldız Pazar
9	CEMTS	Cemtaş Çelik San Ve Tic A.Ş	Yıldız Pazar
10	DEVA	DEVA holding A.Ş	Yıldız Pazar
11	EGEEN	Ege Endüstri ve Tic A.Ş	Yıldız Pazar
12	EREGL	Ereğli demir çelik Fabrikaları A.Ş	Yıldız Pazar
13	ERBOS	Erciye Botu San ve Tic A.Ş	Yıldız Pazar
14	FROTO	FORD Sanayi ve Tic A.Ş	Yıldız Pazar
15	GOODYS	Godyear lastikleri A.Ş	Yıldız Pazar
16	GOLTS	Göller bölgesi Çimento San ve Tic A.Ş	Yıldız Pazar
17	GUBRF	Gübre Fabrikaları A.Ş	Yıldız Pazar
18	HURGZ	Hürriyet Gazetecilik ve matbaacılık A.Ş	Yıldız Pazar
19	IZMDC	İzmir Demir Çelik San A.Ş	Yıldız Pazar
20	KRDMD	Kardemir Karabük Demir Çelik San Tic A.Ş	Yıldız Pazar
21	SASA	Sasa polyester San A.Ş	Yıldız Pazar
22	VESTL	Vestel Elektronik San A.Ş	Yıldız Pazar
23	ULKER	Ülker Bisküvi San A.Ş	Yıldız Pazar

5. ÇALIŞMADA KULLANILAN MODELLER

Model 1

$$TİME_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 AT_{i,t} + \beta_2 KO_{i,t} + \beta_3 LO_{i,t} + \beta_4 K/Z_{i,t} + \beta_5 DGI_{i,t} + \beta_6 DBDF_{i,t} + \beta_7 YBÜS_{i,t} + \epsilon$$

Model 2

$$TİME_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 KO_{i,t} + \beta_2 LO_{i,t} + \epsilon$$

Model 3

$$TİME_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 LOGAT_{i,t} + \beta_2 KO_{i,t} + \beta_3 LO_{i,t} + \beta_4 K/Z_{i,t}$$

Model 4

$$TİME_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 LOGAT_{i,t} + \beta_2 KO_{i,t} + \beta_3 LO_{i,t} + \beta_6 DBDF_{i,t} \varepsilon$$

Model 5

$$TİME_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 AT_{i,t} + \beta_2 KO_{i,t} + \beta_3 LO_{i,t} + \beta_4 YBÜSi_{i,t} \varepsilon$$

Model 6

$$TİME_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 AT_{i,t} + \beta_2 KO_{i,t} + \beta_3 LO_{i,t} + \beta_4 DG_{i,t} + \beta_5 YBÜSi_{i,t} \varepsilon$$

Modeller de kullanılan değişkenlere ilişkin açıklamalar;

TİME= dönem sonundan denetim raporunun yayınlanma süresine kadar geçen gün sayısı

LOGTİME= denetim süresinin logaritması

AT= aktif toplamı

LOGAT= Aktif toplamının logaritması

KO= kaldıraç oranı (toplam varlıklar/toplam borçlar)

LO= likidite oranı (toplam varlıklar/kısa vadeli yabancı kaynaklar)

K/Z= işletmenin net kar veya zarar durumu (eğer kar varsa 1 yoksa 0 değerini alan değişken)Kukla değişken

DG= denetçi görüşü (olumlu görüş ise 1 olumsuz yada şartlı görüşse 0 değerini alan değişken) kukla değişken

DBDF= şirketin denetim yaptırdığı firma 4 büyükler içinde yer alıyorsa 1 yoksa 0 değerini alır. Kukla değişken

YKB= Yönetim kurulunda yer alan bağımsız üye sayısı

6. ÇALIŞMANIN ANALİZ EDİLMESİ

Tablo 2: Model Değişkenleri İle İlgili Tanımlayıcı İstatistik Bilgileri

Değişken Adı	Maximum Değer	Minimum Değer	Ortalamalar	Medyan	Standart Sapma
TİME	103.0000	31.0000	66.35870	66.0000	16.77924
LOGTİME	4.634729	3.433987	4.163000	4.189655	0.256118
LOGAT	23.88668	6.896335	20.75201	20.77894	1.777130
KO	90.74000	12.22000	48.68500	50.81500	17.77376
LO	5.710000	0.040000	1.195326	1.000000	0.858009
K/Z	1.000000	0.000000	0.793478	1.000000	0.405914
DG	1.000000	0.000000	0.967391	1.000000	0.178095
DBDF	1.000000	0.000000	0.608696	1.000000	0.489374
YKB	4.000000	2.000000	2.434783	2.000000	0.713712

Yukarıdaki 2 nolu tabloyu incelediğimizde örnekleme yer alan şirketlerin ortalama denetim raporları yayınlanma süresinin 66 gün olduğu tespit edilmiştir. Şirketlerin denetim süreleri en uzun 103 gün en kısa ise 31 gün olduğu görülmektedir. Şirketlerin ortalama aktif değerlerinin ise 2.120.519.679 olduğu görülmektedir. Şirketlerin borçluluk durumunu gösteren kaldıraç oranı ortalaması ise 48.68500 dür. En yüksek kaldıraç oranı 90.7400 olurken en düşük kaldıraç oranının ise 12.22000 olmuştur. Kaldıraç oranının standart sapmasının ise 17.77376 olduğu görülmektedir. Örnekleme yer alan şirketlerin borç ödeme gücünü gösteren likidite oranlarının ortalamasına baktığımızda 1.195326 olduğu görülmektedir. En yüksek likidite oranı 5.710000 olurken en düşük likidite oranının ise 0.040000 olduğu tespit edilmiştir. Yine kar zarar durumuna baktığımızda şirketlerin %79 luk bölümünün kar ettiği görülmektedir. Denetçi görüşünün ise %96'lık kısmı olumlu olmuştur. Denetimi yapan denetim şirketlerine baktığımızda şirketlerin %60'ının dört büyük denetim firması tarafından denetlendiği görülmektedir. Yine ortalama yönetim kurulu bağımsız üye sayısı 2 olmuştur. Yönetim kurulunda yer alan bağımsız üye sayısı ise maksimum 4 olmuştur.

Tablo 3: Bağımsız Değişkenler Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

	AT	KO	LO	K/Z	DG	DBDF	YBÜS
AT	1.000000						
KO	0.228780	1.000000					
LO	-0.115070	-0.487970	1.000000				
K/Z	0.110839	-0.204821	0.183140	1.000000			
DG	0.096834	0.100212	-0.032115	0.133104	1.000000		
DBDF	0.255198	0.069339	0.022039	-0.023921	-0.084507	1.000000	
YKB	0.434391	0.114042	-0.160677	-0.122194	-0.059813	0.223796	1.000000

Korelasyon analizi iki veya daha fazla değişken arasında doğrusal bir ilişkinin olup olmadığını tespit için yapılmaktadır. Bir korelasyon kat sayısı 0 ile 1 arasında değişen değerler almaktadır. Korelasyon kat sayısının yorumlanabilmesi için p değerinin 0.05 den küçük olması gereklidir. Korelasyon katsayısının negatif değer olması durumunda ise iki değişken arasında ters yönlü bir ilişki olduğunu söylemek gerekir. Yani değişkenlerden biri artarken diğerinin azalması gibi. Eğer korelasyon katsayısı pozitif ise değişkenlerden biri artarken diğeri de artar.

Tablo 4: Korelasyon Değerleri Yorum Tablosu

Korelasyon katsayısı (r) yorumu	
$r < 0.2$	ise çok zayıf ilişki yada korelasyon yok
0.2-0.4	arasında zayıf korelasyon
0.4-0.6	arasında orta korelasyon
$0.8 >$	ise çok yüksek korelasyon vardır şeklinde yorum yapılabilmektedir

Tablo 3 te yer alan korelasyon değerlerini incelediğimizde kaldıraç oranı ve likidite oranı arasında negatif yönde korelasyon ilişkisi görülürken yönetim kurulundaki bağımsız üye sayısı ile aktif toplamı arasında pozitif yönde bir korelasyon ilişkisi görülmektedir.

Tablo 5: Denetim Raporunun Yayınlanma Süresi Ve Değişkenler Arasındaki İlişkileri Gösteren Korelasyon Tablosu

	TİME	KO	LO	KZ	DG	DBDF	AT	YKB
TİME	1.000000							
KO	0.140881	1.000000						
LO	-0.217768	-0.487970	1.000000					
KZ	-0.193654	-0.204821	0.183140	1.000000				
DG	-0.061895	0.100212	-0.032115	0.133104	1.000000			
DBDF	-0.024739	0.069339	0.022039	-0.023921	-0.084507	1.000000		
AT	-0.249597	0.228780	-0.115070	0.110839	0.096834	0.255198	1.000000	
YKB	-0.077889	0.114042	-0.160527	-0.122194	-0.059813	0.223796	0.434391	1.000000

Tablo 5'i incelediğimizde denetim raporunun yayınlanma süresi ile kaldıraç oranı arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunurken likidite oranı ile negatif yönlü bir ilişki bulunduğu görülmektedir. Yine kar zarar durumu ile denetim raporunun yayınlanma süresi arasında negatif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir.

7. PANEL VERİ ANALİZİ

Yapılan çalışmada modeller için En küçük kareler yönteminin mi yoksa sabit etkiler modelinin kullanılacağını tespit etmek için Breusch- Pagan Lagrange Multiplier Testi yapılmıştır. Test sonuçları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo:6 Breusch- Pagan Lagrange Multiplier Testi

	LM istatistik değeri	Olasılık değeri
Model1	612.0989	0.0000**
Model2	407.1892	0.0000**
Model3	405.9244	0.0000**
Model4	387.4789	0.0000**
Model5	400.5666	0.0000**
Model6	396.7953	0.0000**

** elde edilen sonuçlar %5 düzeyinde anlamlı olup H0 reddedilmiştir

Ho en küçük kareler yönteminin kullanılması gerektiğini ifade ederken ha ise sabit etkiler modelinin kullanılması gerektiğini ifade etmektedir. Burada görüleceği üzere h_0 reddedilmiştir.

Diğer testimiz ise rassal etkiler yönteminin mi yoksa sabit etkiler yönteminin mi kullanılacağını tespit etmek için yapılan hausman testidir. Bu test sonuçları ise aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo7: Hausman Testi Sonuçları

	Hausman test istatistik değeri	Olasılık değeri
Model1	16.000697	0.0138
Model2	11.718804	0.0029
Model3	13.818384	0.0079
Model4	14.659152	0.0021
Model5	13.567645	0.0088
Model6	16.082385	0.0066

** %5 anlamlılık düzeyine sahiptir.

Panel veri analizinde birey etkilerinin varlığının tahmin edilmesinde sabit etkiler mi yoksa rassal etkilerin mi kullanılacağına karar verirken yapılan bu testin hipotezleri ise şu şekildedir.

Ho: kabul edilirse bu durumda rassal etkiler yöntemi kullanılmalıdır.

Ha: kabul edilirse bu durumda sabit etkiler modeli kullanılmalıdır.

Tablo 7'yi incelediğimizde olasılık değerlerinin 0.05 den küçük olduğunu görmekteyiz yani H_0 kabul, H_a hipotezi ise reddedilmiştir. Modellerde rassal etkiler yöntemi kullanılmalıdır.

Modellerde Otokorelasyonun olup olmadığını belirlemek için ise Durbin-Watson stat test değerlerine bakılmıştır. Bu değerler 1,85 ve 2.15 arasında ise Otokorelasyon yoktur denilmektedir. Modellerde de görüleceği üzere tüm modellerde Otokorelasyon varlığı tespit edilmiştir.

8. PANEL VERİ ANALİZİ SONUÇLARI VE YORUMLARI

Model 1 En Küçük Kareler Yöntemi

Modeller	Değişkenler	Katsayılar	Std. Hata	t . istatistik	Olasılık değeri
Model 1	YKB	-0.533725	1.885337	-0.283093	0.7774
	K/Z	-4.380147	3.071761	-1.425940	0.1557
	KO	0.087627	0.078614	1.114655	0.2665
	LO	-3.733062	1.583683	-2.357703	0.0195
	DG	-3.188011	6.742164	-0.472847	0.6369
	DBDF	1.507015	2.511976	0.599932	0.5493
	AT	-1.19E-09	3.53E-10	-3.371283	0.0009
	C	76.73972	9.839571	7.799092	0.0000
R- Squared		0.147613	Mean dependent var		66.35870
Adjust R- Squared		0.113711	S. D. Dependent var		16.77924
S. E. Of regression		15.79647	Akaike info criterion		8.399954
Sum squared resid		43916.96	Schwarz criterion		8.539734
Log likelihood		-7647958	Hannan –Quin criter		8.456609
F statistic		4.354123	Durbin Watson stat		0.504908
Prob. F ststistic		0.000178			

Model2 Fixed effect (sabit ekiler modeli)

Modeller	Değişkenler	Katsayılar	Std. Hata	t . istatistik	Olasılık değeri
Model 2	LO	-1.360303	1.151764	-1.181061	0.2394
	KO	-0.155918	0.070957	-2.197377	0.0295
	C	75.57558	4.051381	18.65428	0.0000
R- Squared		0.765044	Mean dependent var		66.35870
Adjust R- Squared		0.717125	S. D. Dependent var		16.77924
S. E. Of regression		8.924202	Akaike info criterion		7.372182
Sum squared resid		12105.49	Schwarz criterion		7.931301
Log likelihood		-646.2407	Hannan –Quin criter		7.598800
F statistic		15.96545	Durbin Watson stat		1.375502
Prob. F ststistic		0.000000			

Model3 fixed effect (sabit etkiler modeli)

Modeller	Değişkenler	Katsayılar	Std. Hata	t . istatistik	Olasılık değeri
Model 3	KO	-0.152175	0.071613	-2.124967	0.0352
	K/Z	1.736466	2.169739	0.800311	0.4248
	LO	-1.459043	1.161715	-1.255939	0.2111
	LOGAT	0.187428	0.692398	0.270693	0.7870
	C	70.24403	14.55671	4.825542	0.0000
R- Squared		0.766298	Mean dependent var		66.35870
Adjust R- Squared		0.714884	S. D. Dependent var		16.77924
S. E. Of regression		8.959482	Akaike info criterion		7.388567
Sum squared resid		12040.85	Schwarz criterion		7.982631
Log likelihood		-645.7481	Hannan –Quin criter		7.629348
F statistic		14.90437	Durbin Watson stat		1.374329
Prob. F ststistic		0.000000			

Model 4 fixed effect (sabit etkiler modeli)

Modeller	Değişkenler	Katsayılar	Std. Hata	t . istatistik	Olasılık değeri
Model 4	DBDF	3.316746	2.113015	1.569675	0.1186
	KO	-0.162844	0.070981	-2.294181	0.0232
	LO	-1.616393	1.160207	-1.393194	0.1656
	LOGAT	0.080885	0.690560	0.117130	0.9069
	C	72.52146	14.55904	4.981198	0.0000
R- Squared		0.769093	Mean dependent var		66.35870
Adjust R- Squared		0.718294	S. D. Dependent var		16.77924
S. E. Of regression		8.905746	Akaike info criterion		7.376535
Sum squared resid		11896.85	Schwarz criterion		7.970599
Log likelihood		-644.6412	Hannan –Quin criter		7.617317
F statistic		15.13980	Durbin Watson stat		1.376684
Prob. F ststistic		0.000000			

Model 5 fixed effect (sabit etkiler modeli)

Modeller	Değişkenler	Katsayılar	Std. Hata	t . istatistik	Olasılık değeri
Model 5	YKB	-0.557008	0.494250	-1.126978	0.2616
	KO	-0.152627	0.070413	-2.167585	0.0318
	LO	-1.660556	1.157808	-1.434224	0.1536
	AT	1.25E-09	6.08E-10	2.058399	0.0413
	C	73.77984	4.443798	16.60288	0.0000
R- Squared		0.772908	Mean dependent var		66.35870
Adjust R- Squared		0.722948	S. D. Dependent var		16.77924
S. E. Of regression		8.831880	Akaike info criterion		7.359878
Sum squared resid		11700.31	Schwarz criterion		7.953942
Log likelihood		-643.1087	Hannan –Quin criter		7.600659
F statistic		15.47045	Durbin Watson stat		1.425572
Prob. F ststistic		0.722948			

Model 6 fixed effect (sabit etkiler modeli)

Modeller	Değişkenler	Katsayılar	Std. Hata	t . istatistik	Olasılık değeri
Model 6	YKB	-0.749271	0.554995	-1.350051	0.1790
	KO	-0.150895	0.070547	-2.138932	0.0341
	LO	-1.624831	1.160347	-1.400297	0.1635
	AT	1.27E-09	6.09E-10	2.080566	0.0392
	DG	-3.738189	4.882532	-0.765625	0.4451
	C	77.71461	6.798104	11.43181	0.0000
R- Squared		0.773798	Mean dependent var		66.35870
Adjust R- Squared		0.722181	S. D. Dependent var		16.77924
S. E. Of regression		8.844088	Akaike info criterion		7.366821
Sum squared resid		11654.46	Schwarz criterion		7.978357
Log likelihood		-642.7475	Hannan –Quin criter		7.614684
F statistic		14.99125	Durbin Watson stat		1.444952
Prob. F ststistic		0.000000			

Modelleri incelediğimizde model bir hariç diğer modelleri açıklama gücü R2 değerlerinin çok yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bundan dolayı model üzerinde bir yorumlama yapılmayacaktır. Ayrıca tüm modellerin F olasılık değerleri 0.05 den küçük olduğu için tüm modeller gayet anlamlıdır. Yine tüm modeller için yapılan istatistiki testler sonucunda fixed effect yani sabit etkiler modelinin kullanımının daha uygun olduğu tespit edilmiştir. Modellerdeki değişkenlerin anlamlılıklarına baktığımızda model dışında diğer tüm modellerde kaldıraç oranının denetim raporlarının yayınlama süresini etkilediği tespit edilmiştir. Yine aktif toplamının da denetim raporlarının yayınlama süresi üzerinde etkisi olduğu tespit edilirken diğer değişkenlerin ise denetim raporlarının yayınlama süresi üzerinde bir etkisi olduğu tespit edilmemiştir. Daha net bir biçimde ifade etmek gerekirse 2,4, 5 ve 8 nolu hipotezlerin geçerli olduğu tespit edilmiştir. Diğer hipotezlerle ilgili her hangi bir sonuç elde edilememiştir.

9. SONUÇ

Finansal tabloların zamanında yayınlaması finansal tablolardan yararlananlar açısından son derece önem arz eden bir husustur. Bu bilgilerin zamanı geçtikten sonra yayınlaması bu bilgilerden faydalananlar açısından hiçbir önem arz etmemektedir. Bundan dolayı bu toplalarda yer alan bilgileri kullananlar açısından bu tabloların zamanında yayınlaması gerekmektedir. Finansal tabloların zamanında yayınlamasına etki eden en önemli faktör ise denetim raporlarının yayınlama süresinin uzunluğudur. Bu süre dönem sonu ile raporun yayınlama süresi arasındaki farktan tespit edilir. Bu sürenin uzunluğu ya da kısalığına etki eden bir çok faktör bulunmaktadır.

Araştırmamızda denetim raporlarının yayınlama süresini etkileyen faktörlerin neler olduğu literatür taraması yapılarak tespit edilmiştir. Bu faktörlerin ülkemizdeki şirketlerin denetim raporlarının yayınlama süresini ne derece etkilediği tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla hisseleri BİST 100 endeksinde işlem gösteren ve çeşitli sektörlerde faaliyet gösteren 23 şirketin verisi kullanılmıştır. Bu veriler, panel veri analizi yapılarak analiz edilmiştir. Analiz sonucunda kaldıraç oranı, aktif toplamı ve likidite oranları ile denetim raporunun yayınlama süresi arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Diğer değişkenler arasında ise anlamlı olmayan ilişkiler tespit edilmiştir. Bu sebeple bu değişkenlerle ilgili olan hipotezler reddedilmiştir.

Araştırmada kaldıraç oranı ile denetim raporlarının yayınlama süresi arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu ilişki pozitif yönde bir ilişkidir. Yani kaldıraç oranı arttıkça denetim raporlarının yayınlama süresi de artmaktadır. Bunun sonucunda H2 hipotezi kabul edilmiştir.

Yine çalışmada H3 nolu hipoteze göre likidite oranları ile denetim raporlarının yayınlama süresi arasında korelasyon analizi sonuçlarına göre ters yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Yani 4 nolu hipotez de kabul edilmiştir.

Araştırmada kullanılan H4 nolu hipoteze göre şirketlerin karlılık durumları ile denetim raporlarının yayınlama süreleri arasında ters yönlü bir ilişki olduğu kabul edilmiştir. Yine korelasyon analizi sonucunda da bu ilişkinin doğruluğu kabul edilmiştir.

Araştırma sonucunda kabul edilen bir diğer hipotezimiz ise H7 nolu hipotez olmuştur. Analiz sonucunda aktif toplamı ile denetim raporlarının yayınlama süreleri arasında negatif ters yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Yapılan araştırmalar sonucunda, literatürde bu konu ile ilgili olarak Türkiye’de çok az çalışma yapıldığı görülmüştür. Çalışma bulgularının bu konuda literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Afify, H. A. E. (2009). Determinants of audit report lag: Does implementing corporate governance have any impact? *Empirical evidence from Egypt. Journal of Applied Accounting Research*, 10(1), 56-86.

Aktas, R., & Kargin, M. (2011). Timeliness of reporting and the quality of financial information. *International research journal of finance and economics*, 63(1), 71-77.

Alsü, E. (2017), “Sermaye Yapısının Karlılık Üzerindeki Etkisi: BİST 100 Üzerine Panel Veri Analizi”, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, V.16(2), 303,312.

Ashton, R. H. (1987). An empirical analysis of audit delay. *Journal Of Accounting Research*, V 25 (2) 275-292.

Ashton, R. H., Graul, P. R., & Newton, J. D. (1989). Audit delay and the timeliness of corporate reporting. *Contemporary accounting research*, 5(2), 657-673.

- Bamber, E. M., Bamber, L. S., & Schoderbek, M. P. (1993). Audit structure and other determinants of audit report lag: An empirical analysis. *Auditing*, 12(1), 1.
- Bonsón-Ponte, E., Escobar-Rodríguez, T., & Borrero-Domínguez, C. (2008). Empirical analysis of delays in the signing of audit reports in Spain. *International journal of auditing*, 12(2), 129-140.
- Hossain, M. A., & Taylor, P. J. (1998). An examination of audit delay: Evidence from Pakistan. *Asian Pacific Interdisciplinary Research in Accounting*.
- Ishak, I., Sidek, M., Subhi, A., & Rashid, A. A. (2010). THE EFFECT OF COMPANY OWNERSHIP ON THE TIMELINESS OF FINANCIAL REPORTING: EMPIRICAL EVIDENCE FROM MALAYSIA. *UNITAR e-Journal*, 6(2).
- J. Al-Ajmi, J. (2008). Audit and reporting delays: evidence from an emerging market, *advances in accounting. Incorporating Advances In International Accounting*, V 24 (2) 217-226.
- Jaggi, B., & Tsui, J. (1999). Determinants of audit report lag: Further evidence from Hong Kong. *Accounting and business research*, 30(1), 17-28.
- Khasharmeh, H. A., & Aljifri, K. (2010). The timeliness of annual reports in Bahrain and the United Arab Emirates: An empirical comparative study. *The International Journal of Business and Finance Research*, 4(1), 51-71.
- Knechel, W. R., & Payne, J. L. (2001). Additional evidence on audit report lag. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 20(1), 137-146.
- Lee, H. Y., Mande, V., & Son, M. (2008). A comparison of reporting lags of multinational and domestic firms. *Journal of International Financial Management & Accounting*, 19(1), 28-56.
- Leventis, S., Weetman, P., & Caramanis, C. (2005). Determinants of audit report lag: Some evidence from the Athens Stock Exchange. *International Journal of Auditing*, 9(1), 45-58.
- Modugu, P. K., Eragbhe, E., & Ikhatua, O. J. (2012). Determinants of audit delay in Nigerian companies: Empirical evidence. *Research Journal of Finance and Accounting*, 3(6), 46-55.
- N. M. Yaacob, -A. C. Ahmad (2012). Adoption of FRS 138 and audit delay in Malaysia,. *International Journal Of Economics And Finance*., V 4(1), 167-176.
- Naimi, M., Nor, M., Rohami, S., & Wan-Hussin, W. N. (2010). Corporate governance and audit report lag in Malaysia. *Asian Academy of Management Journal of Accounting and Finance*, Vol. 6, No. 2, 1-35.
- Newton, J. D., & Ashton, R. H. (1989). The association between audit technology and audit delay. *Auditing-a Journal of Practice & Theory*, 8, 22-37.
- Owusu-Ansah, S. (2000). Timeliness of corporate financial reporting in emerging capital markets: Empirical evidence from the Zimbabwe Stock Exchange. *Accounting and business research*, 30(3), 241-254.
- Schwartz, K. B., & Soo, B. S. (1996). The association between auditor changes and reporting lags. *Contemporary Accounting Research*, 13(1), 353-370.
- Shleifer, A., & Vishny, R. W. (1997). A survey of corporate governance. *The journal of finance*, 52(2), 737-783.
- Sungur, O. (2009). Korelasyon Analizi. *Ş. Kalaycı. SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*, 321-331.
- Türel, A. (2010). Timeliness of financial reporting in emerging capital markets: Evidence from Turkey. *Istanbul University Journal of the School of Business*, 39(2), 227-240.yayımları.
- W. Al-Ghanem,. M. Hegazy &. (2011). An empirical analysis of audit delays and timeliness of corporate financial reporting in Kuwait. *Eurasian Business Review*, V 1 (1), 79-90.